

Jaume Cabré

Visat núm. 1

(gener 2006)

per Simona Škrabec

L'obra de Jaume Cabré (Barcelona, 1947) ha tingut una bona acollida tant per part de la crítica com per part dels lectors, de manera que és considerada una de les més sòlides del panorama actual de la literatura catalana.

El reconegut novel·lista fa, de tant en tant, una incursió en l'àmbit dels guions televisius. El resultat han estat les sèries *La granja*, *Estació d'enllaç* o *Crim*s, a més d'algunes *TV-movies*, que han captat durant uns quants anys l'interès dels espectadors de la petita pantalla. Segons les seves pròpies paraules, un escriptor avui és «l'home que escriu». L'època actual ofereix als escriptors, a part de les novel·les i els contes, altres possibilitats d'expressió que un mestre de la ploma com Jaume Cabré sempre sap aprofitar.

La consolidació definitiva del públic lector va arribar a Jaume Cabré amb la publicació de *Fra Junoy o l'agonia dels sons* l'any 1984, obra que va rebre el Premi de la Crítica Serra d'Or, el Premi de la Crítica Catalana i el Premi Prudenci Bertrana. A principi dels anys noranta va publicar la novel·la *Senyoria* (1991), que va obtenir el Premi Creixells, novament el Premi de la Crítica Serra d'Or, el Premi Prudenci Bertrana i Premi Méditerranée 2004 per a la millor traducció al francès. El títol fa referència a la figura del regent civil de Barcelona que va ascendir a aquesta posició a la tardor de 1799, pocs mesos abans del canvi de segle. A part d'oferir un retrat històric d'aquesta època de canvis, la novel·la dibuixa, a través d'un calidoscopi d'escenes i reflexions, l'estat anímic d'un personatge fictici que fa tot el possible per estendre les seves influències en els cercles de poder i que té la potestat de fer pagar, si cal, amb la vida els errors que ha comès ell mateix. La reflexió sobre els personatges intocables, que aleshores i avui dia forgen la sort de moltes persones, pateix, però, un gir inesperat. La passió del jutge per les dones belles el durà a cometre un crim; no sap en quin infern ha començat a introduir-se.

L'any 1996 es va publicar *El llibre de Feixes*, l'edició de la trilogia formada per les novel·les *La teranyina* (1984, Premi Sant Jordi), *Fra Junoy o l'agonia dels sons* (1984, Premi Prudenci Bertrana) i la novel·la breu *Luwovski o la desraó* (que s'havia publicat dins *Llibre dels preludis* el 1985), que representen el gruix de la seva producció anterior. Feixes, la ciutat que apareix en aquestes novel·les, i també en alguna altra, és un correlat literari de Terrassa, el poble adoptiu de l'escriptor.

En el mateix any 1996 va tornar a sorprendre amb un retrat ambiciós de la seva generació, *L'ombra de l'eunuc*, fet a base de retrats individuals de personatges que no acaben de trobar el seu lloc al món. Nascuts just després de la Guerra Civil, aquests homes han suportat tot el pes de la dictadura franquista durant la seva infància i han despertat a la vida adulta amb el Maig del 68, que havia de significar l'inici d'un món millor. Uns quants anys més tard, el final del règim, però, no va portar els canvis esperats. El comiat dels ideals revolucionaris i la decisió resignada que caldrà integrar-se en

la societat clou l'arc de la novel·la. Damunt d'aquesta trajectòria plana l'ombra de l'eunuc, personificada pel protagonista, un home sensible a la bellesa però incapaç de crear-la i incapaç d'establir una relació coherent amb cap dona. La sensació de fracàs, d'una vida que sembla que no produirà cap fruit, provoca un dolor que només es pot apaivagar amb la bellesa abstracta de la música i de les altres arts.

A part d'aquestes obres, que són les que han estat més traduïdes fins ara, cal esmentar també el recull de catorze contes *Viatge d'hivern* (2001). Aquests relats de continguts molt diversos, localitzats en llocs molt diferents d'Europa i en èpoques allunyades entre si, estan units per una teranyina de fils conductors que es podrien resumir en un de principal: la lluita contra l'oblit i el repàs a la memòria d'Europa. Les aventures i les vicissituds dels protagonistes desperten la reflexió sobre com conserva els records la memòria individual o col·lectiva.

L'extensa producció literària de Jaume Cabré es tanca amb la novel·la *Les veus del Pamano*, que ofereix una visió molt complexa de la Guerra Civil Espanyola. Com totes les guerres que enfronten la població que conviu en un mateix espai, també aquesta va dividir la gent en dos bàndols oposats, de manera que semblava que la societat només es podia representar amb dos colors. Però Cabré fugí del blanc i del negre, i dedica tota la seva atenció a la gamma dels grisos: mostra que els motius personals, les ferides velles, la feblesa de caràcter o bé l'atzar perfilen en un petit poble dels Pirineus una frontera ideològica. Aquesta separació és tan ferma que no solament servirà per justificar el temps dels conflictes armats i les persecucions, sinó que perdurarà encara molts anys després d'haver ressonat el darrer tret. Múltiples nivells narratius i personatges que viuen en èpoques diferents li permeten construir un fresc impressionant de la societat catalana de la postguerra.